

TABELA DE DISPERSIE

Hash Table

- Este o structură de date **eficientă** pentru implementarea dicționarelor (și nu numai).
- Compilator – **tabelă de simboluri** (cheia = șir de caractere corespunzătoare unui identificator)
- TD poate fi folosită pentru implementarea containerelor pe care operațiile specifice sunt: **adăugare** element, **căutare** element, **ștergere** element. Ex: dicționare, colecții, mulțimi
  - JAVA - HashMap, HashSet.
  - STL – unordered_set, unordered_map
- TD este o generalizare a noțiunii mai simple de **tabelă cu adresare directă**
- Notății
  - n – numărul de elemente din container
  - un element e din container este o pereche cheie (c) – valoare (v)
($TElement = TCheie \times TValoare$)
  - U – universul (domeniul) cheilor
  - K – domeniul actual al cheilor (mulțimea cheilor efectiv memorate în container)

Tabelă cu adresare directă

- Notății
  - chei numere naturale, chei distincte
  - $U = \{0, 1, 2, \dots, m-1\}$ - m relativ mic
  - K – domeniul actual al cheilor (mulțimea cheilor efectiv memorate în container)
- Tabela cu adresare directă este memorată sub forma unui vector $T[0..m-1]$
  - Locația $T[c]$ va corespunde cheii c
  - Dacă o cheie $c \notin K$, atunci $T[c]$ va conține NIL (sau o valoare specială care marchează locație goală)
  - $T[c]$ poate memora un pointer spre elementul având cheia c sau elementul (cheia și valoarea asociată)

TElement

c :TCheie

v :TValoare

TabelaAdresareDirecta

m :Întreg

e :TElement[0..m-1]

CAUTĂ (T, c)

//pre: T este o tabelă cu adresare directă, c este de tip TCheie
@ returnează $T.e[c]$

ADAUGĂ (T, e)

//pre: T este o tabelă cu adresare directă, e este de tip TElement
@ $T.e[e.c] \leftarrow e$

ȘTERGE (T, c)

//pre: T este o tabelă cu adresare directă, c este de tip TCheie
@ $T.e[e.c] \leftarrow \text{NIL}$

- Observații
  - funcționează bine dacă universul cheilor este mic
  - complexitatea timp a operațiilor este $\phi(1)$
  - spațiul de memorare este $\phi(|U|)$

PROBLEMĂ

Sugerați cum se poate implementa o tabelă cu adresare directă în care cheile elementelor memorate nu sunt neapărat distincte și elementele pot avea date adiționale.

Tabela de dispersie

- spațiul de memorare este $\phi(|K|)$
- complexitatea timp *medie* pentru toate operațiile pe TD (adăugare, căutare, ștergere) este $\phi(1)$.
  - **căutarea** unui element într-o TD poate necesita $\phi(n)$ în caz *defavorabil* (ca și căutarea în liste)
    - în practică, dispersia funcționează foarte bine
    - timpul *mediu* preconizat pentru căutare este $\phi(1)$
- funcție de dispersie (*hash function*) $d : U \rightarrow \{0, 1, \dots, m-1\}$
  - $d(c)$ este valoarea de dispersie a cheii c
  - c se dispersează în locația $d(c)$
- **dispersia perfectă** (*perfect hashing, perfect hash function*)
  - fără coliziuni (când se cunosc cheile – ex. compilatoare)
- $d(c_1) = d(c_2)$ coliziune
- **adăugarea unui nou element** $e=(c, v)$
  - se calculează $i = d(c)$
  - dacă locația i este liberă, atunci se adaugă elementul

- dacă la locația i mai e memorat un alt element $\Rightarrow$ **rezolvare coliziune**
- funcție de dispersie bună
  - este ușor de calculat (folosește operații aritmetice simple) - $\phi(1)$
  - produce cât mai puține coliziuni.

Interpretarea cheilor ca numere naturale

- Majoritatea funcțiilor de dispersie presupun universul cheilor din mulțimea numerelor naturale
- În cazul în care cheile nu sunt numere naturale, trebuie găsită o modalitate de a le interpreta ca numere naturale – o funcție care asociază fiecărei chei un număr natural (implementare - $hashCode: TCheie \rightarrow \{0,1,2,\dots\}$)
  - identificatorul **pt** poate fi interpretat ca un număr în baza **128** – $(pt)_{128} = 112 \cdot 128 + 116 = 14452$.
  - pentru un șir de caractere putem considera suma codurilor ASCII ale caracterelor.
- În cazul în care în container elementele sunt de tip *TElement* (nu au asociată o cheie - ex. mulțime, colecție), $hashCode: TElement \rightarrow \{0,1,2,\dots\}$
- Pp. în cele ce urmează că avem chei naturale.

Funcții de dispersie

- O funcție de dispersie bună satisface (aproximativ) *ipoteza dispersiei uniforme simple* (**Simple Uniform Hashing - SUH**): fiecare cheie se poate dispersa cu aceeași probabilitate în oricare din cele m locații.
  - $P(d(c) = j) = \frac{1}{m}, \forall j = 0, \dots, m-1 \quad \forall c \in U$
  - dacă această ipoteză este verificată, atunci se minimizează numărul de coliziuni
  - în practică se pot folosi tehnici euristice pentru a crea funcții de dispersie care să se comporte bine.

I. Metoda diviziunii

- Dispersia prin diviziune
- $d(c) = c \bmod m$
- Experimental: valori bune pentru m sunt numerele prime nu prea apropiate de puteri exacte ale lui 2 (ex: 13,...)
- $m=13$
  - $c=63 \Rightarrow d(c)=11$
  - $c=26 \Rightarrow d(c)=0$

II. Metoda înmulțirii

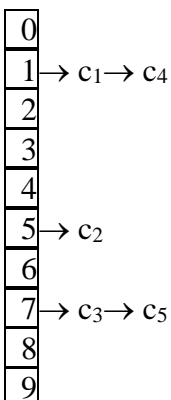
- $d(c) = [m \cdot (c \cdot A \bmod 1)]$ unde " $c \cdot A \bmod 1$ " reprezintă $c \cdot A - [c \cdot A]$
- Valoarea lui m nu e critică (în general este o putere a lui 2)
- Knuth: valoarea optimă pentru A este $\frac{\sqrt{5}-1}{2} \approx 0.6180339887$ (**golden ratio-1**)
  - $m = 13, A = 0.6180339887$ (Knuth)
  - $c=63 \Rightarrow d(c) = [13 \cdot \text{frac}(63 \cdot A)] = 12$
  - $c=52 \Rightarrow d(c) = [13 \cdot \text{frac}(52 \cdot A)] = 1$
  - $c=129 \Rightarrow d(c) = [13 \cdot \text{frac}(129 \cdot A)] = 9$

III. Dispersia universală

- $c = \langle c_1, c_2, \dots, c_k \rangle$
- $d(c) = (\sum_{i=1}^k c_i \cdot x_i) \bmod m$ unde $\langle x_1, x_2, \dots, x_k \rangle$ este o secvență de numere aleatoare fixate (selectate de-a lungul inițializării funcției de dispersie)
- Proprietate (foarte bună): oricare ar fi două chei distincte a și b , probabilitatea ca o funcție de dispersie aleatoare d să le mapeze în aceeași locație în tabela de dispersie este $\frac{1}{m}$.

A. Rezolvare coliziuni prin liste independente (înlănțuire) – SEPARATE CHAINING

- Elementele care se dispersează în aceeași locație (sunt într-o coliziune), vor fi puse într-o listă înlănțuită
- Locația j conține un pointer către capul listei înlănțuite a elementelor care se dispersează în locația j (dacă această listă e vidă, se memorează NIL).
- Ex: $m=10, U=\{c_1, \dots, c_{10}\}, K=\{c_1, c_2, c_3, c_4, c_5\}$ și $d(c_1)=d(c_4)=1, d(c_2)=5, d(c_3)=d(c_5)=7$

Reprezentare și operații

TElement

c :TCheie
 v :TValoare

Container

m :Întreg
 l :TListă[0.. m -1]

- d este funcția de dispersie
- pp. cheia are o singură valoare asociată
- Container poate fi, de ex., dicționar, mulțime, colecție.

CAUTĂ (C, ch)

// pre: C este un container reprezentat sub forma unei TD (coliziuni prin înlanțuire), ch este de tip TCheie
@ caută elementul cu cheia ch în lista $C.l[d(ch)]$

ADAUGĂ (C, e)

// pre: C este un container reprezentat sub forma unei TD (coliziuni prin înlanțuire), e este de tip TElement
@ se adaugă elementul e în capul listei înlanțuite $C.l[d(e.c)]$

ȘTERGE (T, ch)

// pre: C este un container reprezentat sub forma unei TD (coliziuni prin înlanțuire), ch este de tip TCheie
@ se șterge elementul cu cheia ch din lista înlanțuită $C.l[d(e.c)]$

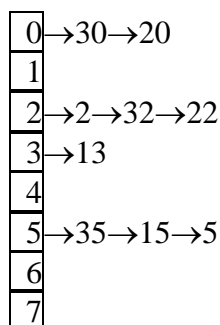
Observații

- Este posibil ca listele independente să fie memorate ordonat după cheie sau valoare
- Funcția de dispersie este considerată *bună* dacă listele au aproximativ aceeași lungime
- Dacă apar multe liste de vide sau liste prea lungi $\Rightarrow$ redispersare (**rehashing**)

Exemplu

$m=10, d(c)=c \bmod m$

c	5	15	13	22	20	35	30	32	2
d(c)	5	5	3	2	0	5	0	2	2

Iterator

- dacă listele înlănțuite ar fi reprezentate folosind alocare dinamică

Telement

c :TCheie
 v :TValoare

Nod

e :TElement
 urm : $\uparrow$ Nod

Container

m :Întreg
 l : $\uparrow$ Nod [0..m-1]

IteratorContainer

c :Container //referință (în implementare)
 $pozCurent$:Întreg
 $curent$: $\uparrow$ Nod

Timp defavorabil pentru operații

Pp n este numărul elementelor din container.

- **CAUTĂ** – $O(n)$
- **ADAUGĂ** - $\phi(1)$
- **ȘTERGE** – presupune (1) căutare nod în lista înlănțuită + (2) ștergere nod $O(n)$

Analiza dispersiei cu înlănțuire

Notății și presupuneri

- $\alpha = \frac{n}{m}$ *factorul de încărcare* al tabeli (numărul mediu de elemente memorate într-o înlănțuire)
- Pp. că timpul de calcul al funcției de dispersie este $\theta(1)$ (!! la timpul de căutare se adaugă și timpul de calcul al funcției de dispersie)

– La **căutare** apar 2 cazuri

- Căutare **cu succes**
- Căutare **fără succes**

Teorema 1. Într-o TD în care coliziunile sunt rezolvate prin înlănțuire, în *ipoteza dispersiei uniforme simple* (SUH), o căutare **fără succes**, necesită, în *medie*, un timp $\theta(1 + \alpha)$.

Teorema 2. Într-o TD în care coliziunile sunt rezolvate prin înlănțuire, în *ipoteza dispersiei uniforme simple* (SUH), o căutare **cu succes**, necesită, în *medie*, un timp $\theta(1 + \alpha)$.

CONCLUZII

- Dacă $n = O(m) \Rightarrow \alpha = \frac{O(m)}{m} = O(1) \Rightarrow$ **căutarea** necesită, în *medie*, timp constant $\theta(1)$
- Adăugarea necesită $\theta(1)$
- Dacă listele sunt dublu înlănțuite atunci ștergerea unui nod se poate face în $\theta(1)$

$\Rightarrow$ **TOATE OPERAȚIILE (adăugare, căutare, ștergere) POT FI EXECUTATE ÎN *MEDIE* ÎN $\theta(1)$**

PROBLEME

1. Presupunem că folosim o funcție de dispersie aleatoare **d** pentru a dispersa n chei distincte într-o tabelă T de dimensiune m . Care este numărul mediu de coliziuni? (cardinalul probabil al mulțimii $\{(x, y) \in T_{Cheie} \times T_{Cheie} : d(x) = d(y)\}$)
2. Presupunem că folosim o TD în care coliziunile sunt rezolvate prin înlănțuire (liste independente), dar fiecare listă este ordonată după cheie. Care va fi timpul de execuție pentru **căutare** (cu succes, fără succes), **adăugare** și **ștergere**?
3. Arătați că dacă $|U| > n \cdot m$, atunci există o submulțime a lui U de mărime n ce conține chei care se dispersează toate în aceeași locație, astfel încât timpul de căutare pentru dispersia cu înlănțuire, în cazul cel mai defavorabil, este $\phi(n)$.